

KARLSTADS KOMMUN**BARN- OCH UNGDOMSFÖRVALTNINGEN****Tjänsteskrivelse** 2020-11-06

Marie Runelid, 054-540 29 10

marie.runelid@karlstad.se

Remiss Promemoria En mer likvärdig och effektiv skoltillsyn U2020/04703/GV

Dnr BUN/2020:728 Dpl 01

Barn- och ungdomsförvaltningens förslag till beslut

1. Remissvaret godkänns.
2. Ärendet justeras omedelbart.

Sammanfattning av ärendet

Karlstads kommun har inbjudits att lämna synpunkter på Promemorian, En mer likvärdig och effektiv skoltillsyn (U2020/04703GV). Utredaren har haft uppdraget att utreda hur gällande bestämmelser kan ändras för att öka möjligheterna för Statens skolinspektion att stänga skolor med stora brister, såväl fristående som kommunala.

Beslutsunderlag

Barn- och ungdomsförvaltningens tjänsteskrivelse den 6 november 2020
Promemorian, En mer likvärdig och effektiv skoltillsyn (U2020/04703GV)

Ärende

Karlstads kommun har inbjudits att lämna synpunkter på Promemorian, En mer likvärdig och effektiv skoltillsyn (U2020/04703GV). Utredaren har haft uppdraget att utreda hur gällande bestämmelser kan ändras för att öka möjligheterna för Statens skolinspektion att stänga skolor med stora brister, såväl fristående som kommunala.

Här nedan presenteras Karlstads kommuns synpunkter. För tydlighets skull redovisas utdrag ur betänkandets bedömningar och förslag där kommunen har synpunkter.

Kapitel 7 Villkoren för enskilda och kommunala huvudmän ska vara så likvärdiga som möjligt

7.1 En likvärdig tillsyn är en förutsättning för en likvärdig utbildning

Utredningens bedömning: Kravet enligt bl.a. skollagen och barnkonventionen på likvärdig utbildning medför att staten måste säkerställa att all den utbildning som ges lever upp till de krav som följer av svensk rätt. Genom Skolinspektionens tillsyn säkerställs skolornas regelefterlevnad och därmed en likvärdig utbildning i landet. Villkoren för tillsynen måste således vara så likvärdiga som möjligt, oavsett om tillsynen riktas mot en fristående eller kommunal skolverksamhet.

Karlstads kommun instämmer i utredningens bedömning.

- Skolinspektionens tillsyn är ett av de medel som staten använder för att kunna säkerställa skolornas regelefterlevnad och därmed en likvärdig utbildning i landet. Villkoren för tillsynen måste därför vara så likvärdiga som möjligt så att motsvarande brister hanteras på motsvarande sätt, oavsett om huvudmannen är enskild eller kommunal. Dessutom bygger skollagen på en princip om att enskilda och kommunala skolhuvudmän i så hög utsträckning som möjligt ska ha samma villkor.

7.3 Även kommunala skolor bör kunna stängas

Utredningens förslag: Statens skolinspektion ska, när det gäller en verksamhet som bedrivs av en kommun eller en region, kunna förbjuda huvudmannen att tills vidare driva verksamheten vidare, om ett föreläggande enligt 26 kap. 10 § skollagen inte har följts, och missförhållandet är allvarligt. Skolinspektionen ska få besluta att ett verksamhetsförbud ska gälla trots att det inte har fått laga kraft. Ett beslut om verksamhetsförbud ska kunna upphävas om huvudmannen begär det och det inte längre finns förutsättningar för ett sådant förbud

Karlstads kommun instämmer i utredningens förslag.

- Ur ett elevperspektiv är detta ett välkommet förslag som har stor betydelse för arbetet med att förbättra likvärdigheten.

7.4 Det kan i vissa fall vara olämpligt att stänga en kommunal skola

Utredningens förslag: Om förutsättningar för ett verksamhetsförbud föreligger, men ett sådant beslut med hänsyn till omständigheterna är olämpligt ska Skolinspektionen i stället kunna besluta att staten på kommunens eller regionens bekostnad ska vidta de åtgärder som behövs för att åstadkomma rättelse (statliga åtgärder för rättelse).

Karlstads kommun instämmer i utredningens förslag.

- Även om ett verksamhetsförbud syftar till att säkerställa att eleverna ges en god utbildning på lång sikt, kan det på kort sikt leda till negativa effekter för eleverna när en skola stängs. En förutsättning för att en ordning med verksamhetsförbud ska vara möjlig är därför att rätten till utbildning kan tillgodoses genom att de elever som går på en skola som träffas av ett verksamhetsförbud har möjlighet att byta till en annan skola.

7.5 Tillfälligt verksamhetsförbud bör få beslutas om ett verksamhetsförbud är sannolikt

Utredningens förslag: Reglerna om tillfälligt verksamhetsförbud ska kunna tillämpas även i de fall det är sannolikt att ett beslut om verksamhetsförbud tills vidare kommer att fattas.

Karlstads kommun instämmer i utredningens förslag.

7.6 Det bör inte införas någon motsvarighet till ägar- och ledningsprövning för kommunala huvudmän

Utredningens bedömning: Något som motsvarar en ägar- och ledningsprövning som grund för ingripande inom ramen för tillsynen bör inte införas för kommunala huvudmän.

Karlstads kommun instämmer i utredningens bedömning.

- De principiella skillnaderna mellan kommunala och enskilda huvudmäns roller och ansvar måste beaktas. Även om kommuner delegerar rätten att besluta i vissa ärenden till de anställda så är de förtroendevalda ur revisionssynpunkt helt ansvariga för all verksamhet. Det är medborgarna som i allmänna val utkräver ansvar av de folkvalda. Någon motsvarighet för medborgarna att ställa vd och styrelsen till ansvar i aktiebolag om verksamheten inte håller en godtagbar kvalitet finns inte.

Kap 8 Skoltillsynen ska bli mer effektiv

8.2 Ett allvarligt missförhållande bör även framöver vara en förutsättning för den mest ingripande sanktionen

Utredningens bedömning: Det finns inte skäl att ändra det krav som för närvarande gäller i fråga om konstaterade brister för att de mest ingripande sanktionerna ska kunna tillgripas. Det innebär att det för ett sådant ingripande även framöver bör krävas att missförhållandet är allvarligt

Karlstads kommun instämmer i utredningens bedömning.

- Det är viktigt att tillsynsmyndigheten har möjlighet att använda de skarpaste sanktionerna i en situation som kräver det. I vissa beslut håller Skolinspektionen fram brister i huvudmannskapet eller andra enskilda brister som särskilt allvarliga. Bedömningen av om bristerna utgör ett allvarligt missförhållande är emellertid alltid sammantagen. Sammanfattningsvis kan konstateras att en brist i en skolverksamhet sällan kommer ensam, åtminstone inte i de mer problematiska fallen som leder till ingripanden i form av återkallelse eller statliga åtgärder för rättelse. Därmed är det svårt att säga huruvida enstaka brister också hade kunnat anses utgöra ett allvarligt missförhållande.

8.4 Det bör införas en ny särskild grund för ingripande vid upprepade missförhållanden

Utredningens förslag: En ny grund för återkallelse av ett godkännande, ett medgivande eller ett beslut om rätt till bidrag respektive verksamhetsförbud eller statliga åtgärder för rättelse införs. Den nya grunden innebär att ett sådant ingripande kan aktualiseras inom två år från ett föreläggande som har gällt ett allvarligt missförhållande, även om föreläggandet har följts, om två ytterligare förutsättningar är uppfyllda. Den ena förutsättningen är att huvudmannen tidigare har visat bristande förmåga eller vilja att fullgöra sina skyldigheter som huvudman för verksamheten, den andra är att ett allvarligt missförhållande i verksamheten ändå föreligger.

Karlstads kommun instämmer i utredningens förslag.

- En sådan särskild grund för ingripande skulle kunna möjliggöra för tillsynsmyndigheten att åstadkomma en stängning av en skola i de fall då ett föreläggande att åtgärda ett allvarligt missförhållande visserligen har följts, men där ett allvarligt missförhållande – samma som tidigare eller ett nytt – ändå föreligger vid provningstillfället eller uppstår inom en viss tid från föreläggandet. Tillsynsärendet

behöver därmed inte fördröjas med fler förelägganden och uppföljande åtgärder vid ytterligare tillfällen

8.4.3 Tillfälligt verksamhetsförbud bör få beslutas om ett ingripande på den nya grunden är sannolikt

Utredningens förslag: Reglerna om tillfälligt verksamhetsförbud ska kunna tillämpas även i de fall det är sannolikt att ett beslut om ingripande på grund av upprepade missförhållanden kommer att fattas.

Karlstads kommun instämmer i utredningens förslag.

- Enligt gällande reglering har tillsynsmyndigheterna möjlighet att, med hänsyn till allvarlig risk för barnens eller elevernas hälsa eller säkerhet eller av någon annan särskild anledning, besluta om verksamhetsförbud under högst sex månader om det är sannolikt att ett beslut om återkallelse eller statliga åtgärder för rättelse kommer att fattas. I avsnitt 7.5 bedöms att ett tillfälligt verksamhetsförbud även ska få beslutas när det är sannolikt att ett verksamhetsförbud utan bortre tidsgräns kommer att fattas. Det får vidare anses rimligt och nödvändigt att det tillfälliga förbudet ska kunna användas även när det är sannolikt att ett beslut om återkallelse eller verksamhetsförbud med stöd av den nya grunden för ingripande vid upprepade missförhållanden kommer att fattas.

8.5 Det ska anges i ett föreläggande om missförhållandet bedöms vara allvarligt

Utredningens förslag: Om tillsynsmyndigheten bedömer att de brister som påtalas i ett föreläggande utgör ett allvarligt missförhållande ska detta anges i föreläggandet, bl.a. för att skapa en ökad tydlighet för huvudmannen om vad som kan bli följden av fortsatta missförhållanden.

Karlstads kommun instämmer i utredningens förslag.

- Om ett allvarligt missförhållande bedöms föreligga vid tidpunkten för föreläggandet bör tillsynsmyndigheten utan svårighet kunna ange detta redan i föreläggandet. Det bedöms också finnas skäl för att låta det vara en förutsättning för återkallelse eller verksamhetsförbud på den nya grunden att ett sådant ställningstagande har framgått av föreläggandet. Ytterligare tydlighet skulle kunna uppnås genom att tillsynsmyndigheten anger i föreläggandet om den bedömer att missförhållandet är allvarligt. För tillsynsmyndighetens egen del skulle ett sådant tydliggörande vara till fördel särskilt vid en prövning av återkallelsefrågan som infaller vid en senare tidpunkt än

vid uppföljningen av föreläggandet. Det bör lättare kunna konstateras om något allvarligt missförhållande har uppstått på nytt inom tvåårsfristen när myndigheten redan uttryckligen har gjort bedömningen i föreläggandet. Det underlättar också för en domstol som ska överpröva beslutet om underinstansen redan har tydliggjort bedömningen att ett allvarligt missförhållande föreligger i det tidigare föreläggandet.

8.6 Det saknas behov av fler möjligheter till omedelbara ingripanden

Utredningens bedömning: Det finns inte skäl att införa en möjlighet för tillsynsmyndigheten att tillämpa de mest ingripande sanktionerna med omedelbar verkan, t.ex. genom att omedelbart återkalla ett godkännande utan föregående föreläggande.

Karlstads kommun instämmer i utredningens bedömning.

8.7 Osanna uppgifter kan vara skäl för ingripande

Utredningens bedömning: Skollagens bestämmelse om uppgiftsskyldighet innebär att de uppgifter som lämnas ska vara sanningsenliga. Ett oriktigt uppgiftslämnande som sker medvetet eller av oaktsamhet bör kunna utgöra ett sådant allvarligt missförhållande som kan medföra att den mest ingripande sanktionen aktualiseras. Något förtydligande av att lämnade uppgifter måste vara sanningsenliga bör inte göras.

Karlstads kommun instämmer med utredningens bedömning.

- Det är självklart inte acceptabelt att den som tillsynen gäller medvetet eller av oaktsamhet lämnar oriktiga uppgifter. Ett sådant oriktigt uppgiftslämnande bör kunna utgöra ett sådant allvarligt missförhållande som kan medföra att den mest ingripande sanktionen aktualiseras. Även om ett lämnande av oriktiga uppgifter skulle vara av mindre allvarligt slag bör det i vart fall kunna beaktas vid en helhetsbedömning av omständigheterna i ärendet och, om en sådan prövning blir aktuell, av huvudmannens förmåga eller vilja att fullgöra sina skyldigheter. På samma sätt bör det kunna beaktas om huvudmannen på ett avsiktligt sätt har lämnat mycket knapphändig information eller på andra sätt har fördröjt eller försvårat myndighetens tillsyn. Om tillsynsmyndigheten inte får den hjälp den behöver när det gäller tillträde till lokaler eller andra utrymmen av betydelse för tillsynsarbetet, kan konsekvensen bli att det inte går att utreda om huvudmannen följt gällande regler, vilket i sin tur kan få betydelse för tillsynsmyndighetens ställningstagande till om den

mest ingripande sanktionen ska beslutas eller inte.

Kapitel 9 Domstolsprövning – en garanti för ett rättssäkert förfarande

Utredningens förslag: Beslut om återkallelse av ett godkännande, ett medgivande eller ett beslut om rätt till bidrag som fattas med stöd av den nya bestämmelsen ska få överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Detsamma ska gälla för beslut om verksamhetsförbud tills vidare eller statliga åtgärder för rättelse.

Utredningens bedömning: Det finns inte tillräckliga skäl för att ändra de processuella förutsättningar som gäller i syfte att effektivisera skoltillsynen.

Karlstads kommun instämmer i utredningens förslag och bedömning.

Maria Kjällström
skoldirektör, barn och ungdom

Marie Runelid
förvaltningsjurist

Beslutet skickas till